Mijn zwager in Dubai

P.F. THOMÉSE

2026 Prometheus Amsterdam

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds.

Nederlands letterenfonds
dutch foundation for literature

Alle rechten voorbehouden. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

© 2026 P.F. Thomése
Omslagontwerp Suzan Beijer
Foto auteur Fjodor Buis
Zetwerk Mat-Zet bv
www.uitgeverijprometheus.nl
ISBN 978 90 446 6268 9

Bewijs van echtheid

De auteur van dit boek identificeert zich als een reëel bestaande persoon. Ondanks het feit dat er in de tekst sporen van automatisch gegenereerde *natural language* voorkomen, kan worden gegarandeerd dat het hier vertelde verhaal van A tot Z letterlijk zo is gebeurd.

Sing like you don't need the money.
Guy Clark, 'Come From The Heart'

1

Mijn zwager en ik bevonden ons in een glazen kantoortoren met uitzicht op nog zo'n kapitaalkolos. In de spiegeling van de duizelingwekkende gevelwand herkenden we ons eigen gebouw. In feite zaten we dus naar onszelf te kijken. Toch was er niemand te zien. Ergens in de diepte glinsterde een snelweg. Bobby Tadema, want zo heet mijn zwager in het echt, zat achter zijn executive desk en blaakte van zelfvertrouwen, ik daarentegen zonk ongemakkelijk diep weg in een net iets te laag afgestelde gastenfauteuil. Dit is ons verhaal, ik verzin het niet, en ik weet dus niet hoe ik er nog uit kan ontsnappen.

Zoals mijn zwager het zag, was het allemaal heel simpel. Niet dat hij zelf schrijver was. Of lezer. Daar wilde hij verre van blijven. Hem niet gezien, de hele dag met een boek op schoot te zitten suffen of erger nog, al die lege bladzijden te moeten volkrassen met woorden, woorden, woorden. Haha, het idee alleen al. Hij stond midden in het leven. Het volle, bruisende, tastbare leven, dat zo veel kansen bood dat hij handen te kort kwam om ze allemaal

te grijpen. Actie wilde hij.

Scoren. Winnen. Iets in gang zetten, deed hij ook graag. Dingen verbeteren. Mensen stimuleren. Processen versnellen. De dynamiek daarvan. Om zijn daadkrachtige profiel aan mij te tonen, wipte hij energiek op van zijn executive chair en maakte het bekende gebaar door met de duim over wijs- en middelvinger te wrijven. Money money, zeiden we als kind. Machtig mooi vond hij dat. Iets doen wat in geld kon worden omgezet in plaats van in ijdele woordkunst waar niemand iets voor kocht. Hij presenteerde zich als ondernemer, een term die uit zijn mond het gewicht kreeg van een of andere eretitel die hem op de beurs van Frankfurt of New York was verleend. Brenger van koopkracht, schenker van werkgelegenheid, balanceerkunstenaar op het slappe koord tussen schuld en winst, uw naam zij geprezen.

Vanuit de leenwoning waar ik na de onvrijwillige breuk met mijn grote liefde Jenny tijdelijk terecht kon, was ik naar zijn kantoor op deze triple A-locatie gekomen. Normaal kwam ik nooit in dit deel van de stad. Als de eerste de beste toerist had ik naar de glanzende torens opgezien. Ik had, dat geef ik eerlijk toe, meteen en uitsluitend aan geld gedacht, money money, dat glinsterend en knisperend mijn kant op kwam. Het was altijd een verleidelijke fantasie geweest dat een mecenas zich over mij zou ontfermen. En bleek die mecenas toevallig mijn zwager te zijn, geen probleem, niemand was perfect. Allerlei

bedragen met duizelingwekkende nullen bubbelden op in mijn hoofd en spatten als luchtbellen uiteen.

Toch knaagde er iets. De waarde van een kunstwerk was een geheim dat zich niet zomaar prijsgaf. Daar geloofde ik heilig in. Alleen dankzij de fijngevoeligheid van de beschouwer kon het tot leven komen. De toegewijde blik maakte het waar. Commercie daarentegen degradeerde een kunstwerk tot een product door de waarde ervan te reduceren tot een geldbedrag. Een ziel kon niet verkocht worden. Dat hield ik mezelf tenminste voor om de hoop niet te verliezen. Ik verachtte geld omdat het gebrek eraan me vernederde, maar hoezeer ik het ook verachtte, ik kon het verdomd goed gebruiken. Noem het hypocrisie, ik noem het realisme.

Mijn situatie was de laatste jaren doorgeschoten in het geestelijke. De inkomsten konden de ambities niet meer volgen. Uit angst om te vallen, zweefde ik in het vage, ergens tussen vrij en vrijblijvend in en ik deed m'n best de afgrond onder mij soeverein te ontkennen. Het was té deprimerend om over oplage, productie of winst te spreken, het voelde beter om de illusie te koesteren dat een schrijver als een vogeltje zo vrij was van materiële banden. Het succes kwam de uitverkorene aanwaaien, daarboven in de ijle sferen van zijn aspiraties, net als de briljante woorden, die hij alleen nog maar even op papier hoefde te zetten. Maar de tijden waren veranderd en niet in mijn voordeel.

De zaken van mijn zwager waren overigens nóg schimmiger dan mijn onrendabel woordgegoochel. In die zin konden we elkaar de hand schudden. Het lukte me nooit te begrijpen wat hij nou precies uitspookte. Zodra hij begon uit te leggen wat zijn werk inhield, werden mijn hersens week als pap. Het enige wat ik kon onthouden, was een soort dienstregeling van steden met een vliegveld: Frankfurt, Londen, Dubai. En daar dan heen vliegen. Het ging om verkopen, zoveel kon ik er nog uit opmaken. In het wereldwijde web van winst en verlies was elke activiteit voorbestemd om een product te worden. Zodra ervoor betaald werd, kreeg iets waarde. Anders was het bij wijze van spreken rotzooi, en niet alleen bij wijze van spreken.

Rotzooi was een groot probleem, maar niet het zijne.

Nergens in het steriele kantoorinterieur vond mijn blik houvast. Elk spoor van leven was effectief geneutraliseerd. De inrichting was functioneel flexibel en integraal afwasbaar, zodat degene die hier binnenkwam de directie nergens op kon vastpinnen. 'Alles is beweging,' legde hij uit. Die wijsheid had hij vast niet van de Griekse filosoof Heraclitus, want daar had hij volgens mij nog nooit van gehoord. Hij had het waarschijnlijk zomaar ergens opgepikt, bij wijze van spreken in de sportschool, zoals hij al zijn ideeën, inzichten en plannen zomaar ergens oppikte, gratis en voor niks. Meestal wist hij niet meer waar hij ze vandaan had en dan schreef hij ze ruim-

hartig aan zichzelf toe. 'Er bestaan geen vaste waarden. Het enige wat bestaat, is het juiste moment.' Een denker wilde hij zich niet noemen, dat vond hij meer iets voor wereldvreemde verschijnselen zoals ik. Zelf had hij daar geen tijd voor. Als je met denken begon, kwam je nergens. Dan zaten we bij wijze van spreken nog steeds met z'n allen in een grot naar onze eigen schaduwen te koekeloeren. Eerst doen, was zijn credo, dan kwam het denken vanzelf. Hij was iemand die beslissingen durfde te nemen. Hij maakte ter verduidelijking een breed gebaar, alsof hij met één armbeweging een tafel kon schoonvegen. Op die denkbeeldige tafel: allerlei troep en flauwekul waaraan mensen zich hechten. Theorieën en filosofische systemen belemmerden het zicht op de werkelijkheid. Als je joeg op een bewegend doel kon je maar beter vrij schootsveld hebben. Jagen was trouwens een hobby van hem. Beslissen over dood en leven, dat lag hem wel. Die beslissing nam hij in een fractie van een seconde. 'Zo'n dier merkt daar niks van.'

Ondanks mijn superieure taalbeheersing lukte het me niet om hem adequaat tegen te spreken. 'Ondanks', schrijf ik, maar het kwam misschien eerder doordát ik zo veel betekenis aan taalgebruik hechtte. Ik mikte te hoog, om in jagersjargon te blijven. Waardeloos en krachteloos ineens, de woorden en zinnen die mijn leven normaliter vorm en betekenis gaven. Alles wat van binnenuit kwam, uit de geest of uit het hart, sloeg dood op de krasvrije

kunsthars van de executive desk die ons scheidde. De schitterendste boeken, de hondsmoeilijke boeken, de krankzinnige en absurde boeken die ik gelezen had, het eenzame geluk dat ik daarbij had ervaren, het geluk van het onverwachte inzicht, de niet na te vertellen sensatie iets te lezen wat alleen in die woorden, precies die woorden betekenis kreeg: het werd op slag allemaal even zielloos en zinloos, omdat het met geen mogelijkheid viel uit te leggen aan dat overweldigend lege bureau met daarachter die van daadkracht blakende zwager van me. Tegen zo veel zelfvertrouwen was geen bedenking of tegenwerping opgewassen.

Elke vraag werd blind omvergekegeld door een pasklaar antwoord.

*

Weer buiten, tussen de kantoorkolossen die als gigantische middelvingers overal bovenuit staken, was ik het even helemaal kwijt. Niet zozeer wat mijn zwager tegen me gezegd had, maar vooral wat ik zelf ook alweer dacht en vond en wist en ervoer. Ik voelde mij net zo flets en platgeslagen en willekeurig als de afgetobde neoliberale restfabricaten en laatkapitalistische afvalproducten tussen wie ik stond te wachten op de tram die ons zou afvoeren naar onze woonwijken.

Schichtig keek ik omhoog, maar het viel met geen

mogelijkheid uit te maken achter welk raam hij telefonerend op onze tramhalte stond neer te kijken, zich geen moment bekommerend om het stipje dat ik daar was geworden.

Stellig nam ik me voor niet met hem in zee te gaan. Dan maar liever de macht van het geld verachten en een beautiful loser blijven. Bobby en ik behoorden tot gescheiden werelden, we verstonden elkaars talen niet, hoezeer we ook net deden alsof. Onze woorden zwommen als kikkervisjes door elkaar heen.

Ik had natuurlijk direct nee moeten zeggen, al trok hij zich van mijn tegenwerpingen nooit iets aan. In zijn beleving bestonden er maar twee soorten mensen: zij die nog niet zo ver waren en zij die het hadden begrepen. Een weigering of ontkenning betekende voor hem enkel een aansporing om zijn gelijk met verdubbelde wilskracht door je strottenhoofd te hameren, als een blokje door een rondje. Niet de kracht van het argument, maar het argument van de kracht. Toch geloofde ik dat ik daar boven in dat kantoor mijn eigenwaarde had kunnen behouden.

*

Hij belde me dezelfde avond nog. 'Om de laatste plooien glad te strijken.' Zijn niets ziende en niets ontziende doortastendheid intimideerde me, ook al verzekerde hij

me dat hij het voor mijn eigen bestwil deed. 'Zelf schiet ik er niets mee op, Tom. Nada, noppes en drie keer niks. Mij kost het alleen maar geld. Geld dat ik ook nuttig kan besteden. Maar voor jou maak ik graag een uitzondering.' Hij kon het niet langer aanzien, beweerde hij. Een talentvol iemand als ik verdiende beter dan de materiële armoede die in de uitgeversbranche als geestelijke rijkdom op de markt werd gebracht. Ik bevond me in het verkeerde kringetje: dat van arrogante *Schöngeisten* die onverkoopbaarheid als een artistieke voorwaarde beschouwden. 'Dat is het eerlijke verhaal.' Hij ging me redden uit m'n armoe. Hij gebruikte zelf het woord 'bevrijden'. En: 'Geld maakt vrij.' Dat zei hij geloof ik ook nog.

Tegen zijn efficiënte botheid wist ik enkel ontwijkend gedraai en halfslachtig gekronkel in te brengen. Dat kwam nogal dwaas over. Op hem, maar ook op mijzelf. Het wekte de indruk dat ik mijn uiterste best deed om de mogelijkheid van financieel succes ten koste van alles te voorkomen. 'Je geeft je helemaal in die boeken van je,' zei hij, 'maar de fout is: je vraagt er niets voor terug. Je doet investeringen – in arbeid, in tijd, in huisvesting – maar je vergeet de belangrijkste kant van de balans, de creditzijde. Hierdoor wordt al je werk ondanks de goede bedoelingen, het spijt me het te moeten zeggen, een kwestie van weggegooid geld en vergeefse moeite.'

Dankjewel, zwager, voor het geschetste beeld.

Als ondernemer was hij zelf ook een keer 'flink op z'n

bek' gegaan. Dat gaf hij ruiterlijk toe. Iets met pillen uit China waarvoor je geen invoerheffingen hoefde te betalen als je ze via zijn website bestelde. Lucratief idee, pakte slecht uit. Maar het was een ervaring die hij niet had willen missen. Hij was er achteraf zelfs trots op. Zijn faillissement had hem een 'enorme boost' gegeven. Soms moest je de bodem opzoeken om je krachtiger te kunnen afzetten. Nu ik nog. Begin opnieuw, grijp die kans, zo hield hij me voor. Omarm de nederlaag. Ik heb je niet voor niets tot de grond toe afgebroken. Ga met mij in zee, ik leid je veilig naar de overkant. De toekomst begint vandaag.

Verdomd, dat zei hij geloof ik ook nog.

Om zijn vertrouwen te tonen bood hij aan om 'een financiële injectie' te geven aan wat hij meteen ook maar 'ons project' noemde. 'Laten we zeggen: dertig K. Laten we daarmee beginnen. Toch een keurig bedrag voor iemand in jouw positie.'

Ik knikte, wat aan de telefoon niet veel zin had. Omdat zijn gegoochel met cijfers behoorlijk abstract en willekeurig op me overkwam, wist ik niets uit te brengen. Ook wist ik eerst niet wat hij met dertig K bedoelde.

'Oké, that's it, vijftig. Final offer.'

Verbouwereerd hapte ik toe. Veel te haastig. Ik wist niet eens wat voor tegenprestatie hij van me verwachtte, want gratis is bij dit soort mensen nooit voor niks. Achteraf besefte ik dat ik voor de zekerheid beter honderd K

had kunnen zeggen, hoe idioot me dat ook voorkwam. Of duizend! Een miljoen! Ik herinnerde me dat de beroemde verdoemde Franse dichter Charles Baudelaire in de heerlijke negentiende eeuw placht rond te toeteren dat de geldwaarde van kunst niets te maken had met kleinburgerlijkheden als moeite en geïnvesteerde arbeidstijd.

Genie viel nu eenmaal niet in administratieve termen af te boeken. Daarom moest de prijs van een kunstwerk principieel extravagant en duizelingwekkend zijn.

M'n zwager had opgehangen, maar mijn gedachten waren nog aan het landen. Ik floot tussen m'n tanden. Vijftig keer duizend is vijftigduizend. Vijftigduizend euro! Zo veel geld had ik in het echt nog nooit bij elkaar gezien! De uitroeptekens duiden op mijn ongeloof, want blij maakte het me niet. En rijk voelde ik me al helemaal niet. Ik had eerder het gevoel dat me iets was afgenomen. Niet de helft die ik te weinig had gevraagd, nee, iets wezenlijks, iets dierbaars.

Gemakkelijk geld opstrijken betekende dat er iets anders moest worden prijsgegeven. Dat andere had geen naam gehad, omdat het vanzelfsprekend was geweest, maar dat achteraf, nu het voor een handvol zilverlingen verkwanseld werd, soevereiniteit genoemd zou kunnen worden of eer of misschien zelfs ziel. Mijn pen was niet meer van mij alleen, maar deels ook van mijn zwager. Mijn woord zou in zekere zin ook zijn woord worden. Dat voelde niet goed, dat voelde slecht, echt slecht.

Ik zou mijn bedenking alleen tegen niemand durven uiten, aangezien iedereen het bespottelijk zou vinden, dit hoogdravende en zelfs arrogante geklaag over het ronduit ronde bedrag van 50.000 euro dat me door mijn begunstiger in de schoot werd geworpen.

2

Per omgaande bevond ik me wederom hoog boven de gewonemensenwereld bij mijn mecenas op kantoor. Het uitzicht op de andere spiegelpaleizen en op de snelstromende snelweg in de diepte was inmiddels een vertrouwde aanblik. Automatisch liet ik me in de te lage gastenfauteuil zakken en nadat ik de bodem had bereikt, keek ik afwachtend op naar zijn verheven positie achter de multifunctionele executive desk.

Hij had nagedacht, zei hij. Om te benadrukken hoe bijzonder dit was, liet hij een stilte vallen. Met zijn rechterhand schoof hij een denkbeeldig voorwerp in een geometrische figuur over het lege bureaublad, alsof hij langs lijnen van geleidelijkheid naar een punt toewerkte van waaruit hij kon beginnen.

In termen van tijd en de daarmee verbonden rentabiliteit, zei hij ten slotte, was het onverantwoord dat ik hele dagen boven mijn toetsenbord zat te dromen dan wel liggend op mijn bed of met de handen in de zakken door de middagstraten slenterend wachtte op het

juiste woord, het passende beeld, de beslissende wending. Mijn dagindeling kon een stuk efficiënter. Hij had er geen enkel begrip voor dat ik mijn leven afhankelijk had gemaakt van de goddelijke genade zonder me er ook maar een moment om te bekommeren of er wel een god bestond. En toch werkte het, wilde ik hem antwoorden, althans, het had tot dusverre altijd gewerkt, want wie schrijft, spant een koord over de afgrond en loopt er zonder nadenken overheen. Zo is het achteraf. Vooraf is er alleen die afgrond en niet eens een koord.

De lol van de economie, doceerde hij voldaan, is dat je ervoor moet zorgen meer terug te krijgen dan je zelf hebt geïnvesteerd. 'Je winst is wat een ander extra betaalt. Dat noemen wij een positieve balans. De balans tussen geven en nemen. Maar wat jij doet, is geven, geven, geven.' Dagelijks vermeerderde ik mijn schuld, legde hij uit. Maar voor wat, voor wie?

Ach, hoe kon ik dat nou weten? Als ik begin te schrijven sta ik aan een zee, zonder dat ik de overkant kan zien, laat staan dat ik weet of daarginds iemand op me staat te wachten. Hoe kan een lezer al voor me klaar staan, terwijl ik nog helemaal niet weet of en zo ja waar ik aan land zal komen?

Mijn zwager had het over een of andere bestsellerschrijver – hij kon even niet op zijn naam komen, iets met een B en een boek met een gouden cover. Hij had het zelf niet gelezen. Daar had hij geen tijd voor gehad.

('Er moet ook gewerkt worden.') Wel herinnerde hij zich het aantal verkochte exemplaren. Een astronomisch aantal. Die bestsellerauteur had een 'contract met zijn lezers' gesloten. Dat moest ik ook doen. Een contract betekende een wederzijdse belofte. De auteur leverde volgens afspraak en de *prospects* zorgden voor het toegezegde bedrag. Zo kregen zij waar voor hun geld en ik geld voor mijn waar. Een kind kon de was doen.

'Tom, jongen, jij gaat voor mij een bestseller schrijven.' Hij keek mij verwachtingsvol aan. Als hij een staart had gehad, was hij gaan kwispelen. Een gouden idee, al zei hij het zelf. Het was de afgelopen nacht tot hem gekomen. Zomaar, net voordat hij insliep. En toen hij vanochtend was opgestaan, had hij het nog steeds een geweldig idee gevonden. 'Nu weet je eindelijk voor wie je schrijft.' Hij keek me stralend aan. 'Voor mij!' Uiteraard liet hij me helemaal vrij. Hij was zelf geen schrijver, wilde dat ook niet pretenderen en had het volste vertrouwen in mijn capaciteiten. 'Gebruik je talent, maar dat hoef ik jou niet uit te leggen.' Het enige wat hij verwachtte, was dat zijn bedrijfseconomische successen in het zonnetje werden gezet, maar dat sprak vanzelf. Dat onderwerp kreeg ik er gratis bij. Het was een win-winsituatie, zo vatte hij het samen. 'Jij weet waar je over moet schrijven, ik weet wat ik wil lezen. Dat kan niet misgaan.'

We stonden naast elkaar bij het grote raam naar de snelweg in de diepte te turen, naar de speelgoedautoot-

jes, die net echt leken. Plotseling keek hij me zo intens aan dat ik even dacht dat hij zou gaan huilen. Toen omhelsde hij me, wat erg ongemakkelijk aanvoelde. En toen de omhelzing voorbij was, sloeg hij joviaal een arm om mijn schouder of eerder om mijn nek. Op die vijftig ĸ moest ik me niet blindstaren, filosofeerde hij freewheelend, dat was slechts een aanzet die zich vanzelf zou vermenigvuldigen tot een financiële ejaculatie van jewelste, als dat de correcte term was, waarbij alle kikkervisjes vanzelf dezelfde kant op zouden zwemmen. Voordat ik kon antwoorden, wurgde hij me zowat met die arm om mijn nek. 'Fantastisch toch?'

Ik zei dat ik het een interessant voorstel vond waar ik thuis eens rustig over zou nadenken.